

Jan Otčenášek (19. 11. 1924 Praha – 24. 2. 1979 Praha)

Český spisovatel a scenárista.

Jan Otčenášek pocházel z rodiny **truhláře**. Vystudoval obchodní akademii (maturita 1943). Pak byl zařazen mezi mladé Čechy, kteří – jako mnozí jiní mladí lidé ze zemí okupovaných za Druhé světové války Německem – byli posláni na nucené práce (**totálně nasazení**) ve prospěch Německé říše: pracoval nejprve přímo v Německu a pak v pražské letecké továrně Avia (zde se zapojil do protifašistického odboje).

Po válce, v letech 1945 – 1947, studoval, ale nedokončil obor estetika na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. 1947 – 1951 pracoval jako **exportní úředník** v oblasti chemického a hutního průmyslu. 1952 – 1960 působil v úřednickém aparátu **Svazu československých spisovatelů**. Od r. 1960 byl **spisovatelem z povolání**, v r. 1973 se stal **dramaturgem Československého filmu**

(státního podniku ve filmových studiích Barrandov v Praze).

Otčenášek psal především **prózu** – romány a novely. Usiloval o **realistické**, širěji pojaté a analyticky zaměřené **obrazy české společnosti ve všech jejích vrstvách** a v různých obdobích, jež sám zažil (autobiografická linie bývá v jeho dílech zřetelná). Začal tvořit v době, kdy hlavní proud československé literární tvorby sledoval – v duchu atmosféry po komunistickém převratu v r. 1948 a v rámci takzvaného **socialistického realismu** – politicky propagandistické cíle na úkor umělecké kvality. Otčenášek se na tomto pozadí profiloval jako výjimečný zjev **objektivnějšího autora**, jehož hrdinové sice nakonec přitakají novým poměrům, ale učiní tak až po vnitřním boji, jehož líčením Otčenášek poukazoval na rozporuplnost společenské situace zejména z pohledu mladých lidí ze středostavovského prostředí. Otčenášek navíc vynikal bohatým, metaforickým jazykem, citem pro charakterizační roli detailu a živými, dobře odposlouchanými dialogy.

Jan Otčenášek byl ženatý, jeho dva synové působí v oborech dramatické tvorby: Jan Otčenášek (* 1947) pracuje v České televizi jako dramaturg a scenárista (pod pseudonymem Petr Zikmund napsal TV seriály *Hotel Herbich*, 1999, a *Já, Mattoni*, 2016), Štěpán Otčenášek (* 1954) je teatrolog.

Některá díla:

Romány **Občan Brych** (1955; o době po komunistickém převratu; film 1958: režie Otakar Vávra, scénář Otakar Vávra a J. O., v titulní roli Karel Höger), **Kulhavý Orfeus** (1964; o totálně nasazených mladých Čechách a o jejich zapojení do odboje; volné filmové zpracování *Svatba bez prstýnku*: 1972, režie Vladimír Čech, scénář J. O. a Zdeněk Bláha, hrají Michal Pavlata, Jana Preissová), **Když v ráji přšelo** (1972; o pražské mladé dvojici, která chce začít na Šumavě svůj nový, společný život), **Pokušení Katarina** (psáno od asi 1965, nedokončeno, vydáno až 1984; bilanční román: filmový režisér ve středních letech na životní křižovatce i ve vztahu ke komunistickému režimu ve své vlasti; podle jedné epizody z románu vznikl film *Milenci v roce jedna*: 1973, režie Jaroslav Balík, scénář Jaroslav Balík a J. O.; z těsně poválečné Prahy; v hlavních rolích Viktor Preiss a Marta Vančurová);

Novely **Romeo, Julie a tma** (1958; z krutého válečného roku 1942; mezinárodní úspěch; film 1959: režie Jiří Weiss, scénář J. O., v hlavních rolích Ivan Mistrík a Dana Smutná; opera 1962: hudba a libreto Jan Frank Fischer), **Mladík z povolání** (1968; stárnoucí spisovatel jako hlavní postava erotického příběhu).

Scénář k filmu Lásky mezi kapkami deště (1979; s Karlem Kachyňou a Vladimírem Kalinou; z Československa 30. let; režie Karel Kachyňa, hrají Vladimír Menšík, Jan Hrušínský, Lukáš Vaculík, Zlata Adamovská, Tereza Pokorná);

Scénář k televiznímu seriálu Byl jednou jeden dům (1974; s Oldřichem Daňkem; na osudech obyvatel jednoho pražského činžovního domu je vylíčeno, jak události i atmosféra let 1938 – 1945 zasáhly československou společnost; režie František Filip, hrají Josef Somr, Jaroslava Obermaierová, Vladimír Menšík, Petr Čepek, Jiří Hrzán, Jana Hlaváčová, Josef Vinklář, Jaromír Hanzlík, Miloš Nedbal, Jiří Adamíra, Jana Šulcová, Dana Medřická...).